

...

Fővárosi Ítéltábla

Az ügy száma:

10.Gf.40.137/2023/7.

A felperes:

Felperes1

Cím2.

A felperes képviselője:

Czingula Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Czingula Katalin ügyvéd)

Cím11

Az alperesek:

Alperes1 I. rendű

Cím4.

Alperes2 II. rendű

Cím3

Az I. rendű alperes képviselője:

Szabó Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Szabó Tamás ügyvéd)

Cím9

A per tárgya:

szerződés érvénytelenségének megállapítása

Az elsőfokú bíróság:

Budapest Környéki Törvényszék

A fellebbezéssel támadott határozat száma:

4.P.20.339/2022/12.

4.P.20.339/2022/19.

A fellebbezést benyújtó fél:

felperes

Ítélet

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság kiegészített ítéletét azzal a pontosítással hagyja helyben, hogy az állam által viselendő kereseti illeték összege 155.700 (Százötvenötezer-hétszáz) forint;

kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. rendű alperesnek 50.000 (Ötvenezer) forint + áfa összegű másodfokú perköltséget.

A le nem rótt 207.600 (Kétszázhétezer-hatszáz) forint fellebbezési illetéket a felperes személyes költségmentességére tekintettel az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

[1] A felperes keresetét – amelyben elsődlegesen az I. rendű alperessel 2007. június 20-án megkötött deviza alapú kölcsönszerződésnek az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó feltétele tisztességtelenségén alapuló teljes érvénytelenségének megállapítását; másodlagosan pedig a kezelési költség fizetésére, a ténytanúsítványra, valamint a Kondíciós lista és az Üzletszabályzat megismerésére, illetve átvételére és elfogadására vonatkozó feltétele tisztességtelenségének megállapítását; továbbá az elsődleges keresethez kapcsolódó jogkövetkezményként az I. rendű alperes kötelezését kérte elsősorban 2.595.121 forint, másodsorban pedig 2.083.987 forint megfizetésére; míg a másodlagos keresetéhez kapcsolódóan jogkövetkezményként annak megállapítását kérte, hogy a 2019. szeptember 20-án fennálló tartozása 2.130.214 forint; a II. rendű alperest mindezek tűrésére kérte kötelezni – az elsőfokú bíróság a 19. sorszámú határozatával kiegészített ítéletével elutasította és kötelezte a felperest az I. rendű alperesnek 15 napon belül 100.000 forint + áfa összegű perköltség megfizetésére, valamint rendelkezett arról, hogy a le nem rótt kereseti illetéket az állam viseli.

[2] A határozat indokolása szerint az elsőfokú bíróság az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó szerződési feltétel – mint a főszoolgáltatás körébe tartozó szerződéses rendelkezés – Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 209. § (1) bekezdése szerinti tisztességtelenségét az erről adott tájékoztatás világossága és érthetősége szempontjából vizsgálta. Ennek során kizárólag az okiratok, vagyis a szerződés VIII.6. pontjában rögzített Kockázatfeltáró Nyilatkozat (a továbbiakban: Kockázatfeltáró Nyilatkozat), továbbá a felperes által aláírt „Tájékoztató a Raiffeisen Bank deviza alapú lakossági hiteleinek árfolyam- és egyéb kockázatairól” (a továbbiakban: Tájékoztató) tartalmát vette figyelembe, mert az ettől eltérő, a felperes előadása szerinti minimális kockázatvállalásra vonatkozó szóbeli tájékoztatást a tanúvallomások alapján nem látta bizonyítotttnak.

[3] Abból indult ki, hogy a tájékoztatás csak akkor megfelelő, ha elegendő idő állt a fogyasztó rendelkezésére a szerződés áttanulmányozására és értelmezésére, ugyanakkor a fogyasztótól is elvárható, hogy az ügylet jellegéhez, nagyságrendjéhez, a vállalt kockázat mértékéhez igazodóan a szerződéskötés előtt tájékozódjon, a szerződéses okiratot az átlagfogyasztótól elvárható gondossággal áttanulmányozza és az általa nem értett rendelkezésekről magyarázatot igényeljen. A kellő idő annak biztosítását jelenti, hogy a fogyasztó a szerződés megkötése előtt ténylegesen megismerhesse a szerződés összes feltételét, azok valós és teljeskörű ismerete alapján tudjon dönteni. Az ehhez szükséges időtartamot azonban a 93/13/EGK irányelv (a továbbiakban: Irányelv) és az Európai Unió Bíróságának (a továbbiakban: EUB) előzetes döntéshozatali ítéletei nem konkretizálják, míg a Kúria gyakorlata szerint a szerződéskötéssel egyidejűleg kapott tájékoztatásból önmagában nem következik sem az, hogy a tájékoztatás nem felelt meg a tisztességes tájékoztatással szembeni elvárásoknak, sem pedig az, hogy annak megfelelt, mert ebben a kérdésben minden konkrét ügyben a lefolytatott bizonyítási eljárás alapján lehet csak állást foglalni.

[4] A tájékoztatás tartalmi vizsgálata alapján arra a következtetésre jutott, hogy a kölcsön deviza alapúságát és az árfolyamkockázat felperesre történő áthárítását a szerződés a tájékoztatástól függetlenül is tartalmazza, amelyet az átlagfogyasztó mércéjén keresztül megítélt felperesnek is fel kellett ismernie, ezért kizárólag a kockázatátvállalás korlátlansága lehet olyan kérdés, amelynek mentén a kockázatátvállalás tisztességtelensége vizsgálható. Az elsőfokú bíróság értékelése szerint a Kockázatfeltáró Nyilatkozat önmagában nem felel meg a világos és érthető tájékoztatással szemben a Jpe.I.60.015/2021/15. számú jogegységi hatályú határozat (a továbbiakban: Jpe. határozat) [34] pontjával kiegészült értelmezéssel irányadó 2/2014. Polgári jogegységi határozatban, valamint az EUB idézett előzetes döntéshozatali ítéleteiben (C-26/13. számú Kásler ítélet, C-186/16. számú Andriuc és társai ítélet, C-51/17. számú Ilyés ítélet, C-227/18. számú VE végzés) felállított követelményeknek, mert nem foglalja magában, hogy az árfolyamkockázat kizárólag az adósokat terheli, továbbá az árfolyam változása és ezzel összefüggésben az adósok terheinek emelkedése jelentős is lehet.

[5] A külön íven szövegezett Tájékoztató ugyanakkor kitért arra, hogy a devizában meghatározott törlesztés forintban kifejezett összegét az aktuális árfolyam határozza meg, amely szinte állandóan, hol kisebb, hol nagyobb mértékben változik, amelyből következően a devizában fennálló tartozás, illetve a devizában meghatározott törlesztő részlet forintban kifejezett összege az árfolyam változásával együtt módosul, amely kockázatot az adós viseli és az ingadozás nem kiszámítható mértékű. Kitért arra is, hogy a futamidő alatt a forint- és a devizakamatok is változhatnak, az árfolyamkockázatot példákkal is bemutatta, a kamat- és árfolyamszint változásának a törlesztő részletre gyakorolt hatásait táblázatos formában érzékeltette, valamint egyéves periódusra mutatta be, hogy a svájci frank és az euró árfolyama hogyan ingadozott, majd szövegesen is kiemelte mindkét deviza esetében a szélső értéket, amely svájci frank esetében 152,04-180,96 forint/svájci frank volt.

[6] Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a Tájékoztató áttekinthető szerkezetű, az alaki szempontú érthetőség követelményeit kielégíti, ezenfelül a forint árfolyamának a szerződésben kikötött devizához képest lehetséges változásaira szemléletes módon kitérve, részletes és informatív szöveges magyarázatot ad a deviza alapú kölcsönügyletekben rejlő – a forint- ügyletektől eltérő – kockázatokra, amelyet táblázattal és grafikonnal is kiegészített. Ebből következően az átlagfogyasztó mércéjén keresztül megítélt felperes nem csak azt vehette számításba, hogy a perbeli szerződéshez árfolyamkockázat kapcsolódik, de fel kellett ismernie annak konkrét lényegét, mibenlétét, a kockázatviselés korlátlanságát, továbbá azt, hogy az árfolyam változásának a fizetési kötelezettségeire gyakorolt hatása akár jelentős is lehet, amely a gazdasági helyzetére negatívan hathat. A felperesnek azt az előadását, hogy az ügyintéző a grafikon elemzésével azt vezette le, hogy az ügyletben rejlő árfolyamkockázat csak minimális, éppen a grafikon és annak magyarázata cáfolja, mert az szövegesen is kiemeli, hogy egy éven belül a svájci frank/forint árfolyam majdnem 30 forintos ingadozást mutatott, amelynek alapján egyszerű szorzással megállapítható volt, hogy ez jelentős változás.

[7] Mindezekből következően a kapott tájékoztatásból a felperes értékelni tudta az árfolyamkockázat pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt esetlegesen jelentős következményeit is, így a tájékoztatás a gazdasági következményeket illetően is megfelelt a Jpe. határozatban, az EUB C-26/13. számú Kásler ítélet [75] pontjában, a C-186/16. számú Andriuc és társai

ítélet [49] pontjában, a C-51/17. számú Ilyés ítélet [74] pontjában és a C-227/18. számú VE végzésben meghatározott követelményeknek. Kiemelte, hogy az I. rendű alperesnek a perbelivel szó szerint megegyező tartalmú Tájékoztatóját a Kúria a Jpe. határozatot követően is világosnak és érthetőnek minősítette a Pfv.VIII.20.333/2021/6., Pfv.VIII.20.348/2021/6. számú felülvizsgálati határozataiban. Mindezen indokok alapján a világos és érthető tájékoztatás miatt az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó szerződési feltétel tisztességtelenségét az elsőfokú bíróság sem látta megállapíthatónak.

[8] A másodlagos keresettel támadott egyes szerződési feltételeket szintén nem találta tisztességtelennek. A kezelési költségre vonatkozó feltétel kapcsán abból indult ki, a rPtk. 523. § (2) bekezdéséből nem vonható le az a következtetés, hogy a pénzkölcsön nyújtásáért a hitelező csak ügyleti kamatot számíthat fel, mert a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: rHpt.) 212. § (2) bekezdése szerint a felek megállapodhatnak egyéb díjak és költségek, így kezelési költség felszámításában is, amely a főszolgáltatást megállapító szerződéses kikötés, ezért a rPtk. 209. § (5) bekezdése szerint nincs helye a tisztességtelen szerződési feltételekre vonatkozó rendelkezések alkalmazásának, figyelemmel arra, hogy a felek kezelési költségre vonatkozó megállapodása átlátható és világos volt, annak éves mértékét a svájci frankban meghatározott és nyilvántartott kölcsönösszeg 1,2 %-ában határozták meg, amely meghatározási mód nem kifogásolható, nem tisztességtelen és ellene a felperes sem tiltakozott. Az I. rendű alperes a kezelési költség ellenében tényleges szolgáltatást nyújtott, az EUB C-621/17. számú Kiss ítéletében foglaltak szerint a világos és érthető megfogalmazáshoz nem szükséges, hogy a kezelési költség összegét, kiszámítási módját és teljesítésének idejét pontosan meghatározzák és az annak ellenében nyújtott valamennyi szolgáltatást részletezzék, e szolgáltatások egyértelmű azonosításának hiánya főszabály szerint nem idéz elő a felek szerződésből eredő jogaiban és kötelezettségeiben jelentős egyenlőtlenséget.

[9] Az elsőfokú bíróság annak ellenére, hogy a kezelési költségre vonatkozó feltételt a szerződés főszolgáltatásának tekintette, a Kúria Gfv.VII.30.088/2020/10. számú felülvizsgálati határozatának az arányosság vizsgálatára vonatkozó megállapításait is idézte és arra a következtetésre jutott, hogy a kezelési költség nem aránytalan és nem sérti a szimmetria elvét, mert az évi 2,1 % kezelési költség nem jelent súlyos hátrányt a felperesre, figyelemmel az ügyleti kamat évi 3,9 % és a teljes hiteldíj mutató 7,68 % mértékére. A költség százalékos jellegű feltüntetésére a rHpt. 213. § (1) bekezdés b) és c) pontjainak megfelelően került sor, annak összege nem svájci frank devizanemben, hanem a tőketartozás százalékos mértékében került meghatározásra, a konkrét havi összeg pedig mind forintban, mind pedig devizában meghatározott, ezért a százalékos mértékben és devizában való megállapítás a felperes álláspontjával szemben nem minősül tisztességtelennek.

[10] A ténytanúsítványra vonatkozó szerződési feltétel kapcsán arra utalt, hogy a Kúria több határozatában – egyebek közt a Pfv.VI.21.552/2018/5. számú felülvizsgálati ítéletben – kifejtette, hogy nem tisztességtelen az a szerződési feltétel, amely szerint a pénzügyi intézmény a saját nyilvántartása alapján jogosult a fogyasztó tartozásának nyilvántartására és a felek az ennek alapján kiállított közjegyzői ténytanúsítványt tekintik irányadónak, mert ez a kikötés nem jelent tartozáselismerést, nem módosítja a bizonyítási terhet és nem befolyásolja a fogyasztó igényérvényesítési lehetőségeit.

[11] A szerződés IX.1. és IX.2. pontjaiban foglalt az I. rendű alperes Kondíciós listájának megismerésére és elfogadására, valamint a lakossági Üzletszabályzat és az Általános Üzleti Feltételek átvételére és kötelezőnek való elismerésére vonatkozó szerződési feltételt érintően az elsőfokú bíróság azt emelte ki, hogy a fenti okiratokban foglaltak a szerződés részévé váltak, amelyhez nem szükséges a Kondíciós lista és az Üzletszabályzat fogyasztó általi aláírása, a rPtk. 205/A. §-a értelmében elegendő, ha a pénzügyi szolgáltató azok megismerhetőségét lehetővé teszi és a fogyasztó legalább ráutaló magatartással elfogadja. Nem merült fel arra vonatkozó adat, hogy az I. rendű alperes a felperest ettől elzárta volna, a felperes pedig a szerződés aláírásával igazolta ezek megismerését és elfogadását. A felperesnek azzal a hivatkozással összefüggésben, hogy a Kondíciós lista, az Üzletszabályzat és az Általános Üzleti Feltételek a fogyasztóval kötött szerződésben tisztességtelennek minősülő feltételekről szóló 18/1999. (II. 5.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 1. §-ában foglaltak szerint tisztességtelenek az elsőfokú bíróság kiemelte, hogy a felperes ezt csak általánosságban állította, de a fenti okiratok egy része értelmező, pontosító rendelkezést tartalmaz, képleteket ahhoz, hogy a kamatot, tőkét hogyan kell kiszámolni, azaz az ügyfél számára ad többletinformációt, a rendelkezések érthetően és világosan vannak megfogalmazva, továbbá a rHpt. az I. rendű alperes számára kötelezettségként írta elő a nyilvántartások vezetését, amelyhez szükséges rendszerrel és szakértelemmel kell rendelkeznie.

[12] A felperes pontosított fellebbezésében kérte elsődlegesen az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a szerződés érvénytelenségének közbenső ítélettel való megállapítását, másodlagosan a hatályon kívül helyezését a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: rPp.) 252. § (2) és (3) bekezdései alapján.

[13] Az elsődleges fellebbezési kérelmét arra alapította, hogy az elsőfokú bíróság megsértette a rPp. 2. § (1) bekezdésében foglaltakat, a rPp. 221. § (1) bekezdése szerinti indokolási kötelezettségének nem tett eleget, mert az ítélet indokolása formális, csupán a Kúria gyakorlatára való hivatkozásokat tartalmaz, nem ad logikus magyarázatot a kereset elutasítására, így a döntésnek nincs meggyőző ereje. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság megsértette a rPp. 206. § (1) bekezdését, valamint 213. § (1) bekezdését is, a határozat felek személyét rögzítő részéből nem derül ki, hogy a perben két alperes vett részt.

[14] A másodlagos fellebbezési kérelmét azzal indokolta, hogy a teljes szerződés érvénytelenségének megítélése, illetve a támadott szerződési feltételek tisztességtelenségének elbírálása során az elsőfokú bíróság megsértette az Irányelvben foglaltakat, a rPtk. 209. § (1) és (4) bekezdéseit, a rHpt. 210. § (1)-(2) bekezdéseit, a 213. § (1) bekezdés a)-e) pontjait, továbbá az EUB megjelölt előzetes döntéshozatali ítéleteiben foglaltakat sem vette figyelembe. Az árfolyamkockázatról szóló Tájékoztató tartalmát tévesen értékelte és nem vette figyelembe a felperesnek azt a kifogását, amely szerint vitatta, hogy a Tájékoztatót a kölcsönszerződés aláírása előtt ismerte meg, amelyhez képest az I. rendű alperesnek nem kellett bizonyítani az aláírás időpontját.

[15] Az elsőfokú eljárásban kifejtett érveire visszautalva fenntartotta, hogy az árfolyamkockázatról adott tájékoztatás nem volt világos és érthető, mert ehhez az EUB következetes értelmezése szerint szükséges lett volna az árfolyamkockázat pénzügyi mechanizmusának bemutatása is annak érdekében, hogy a fogyasztó beláthassa a kockázat gazdasági következményét. Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság a Tájékoztatót e szempontrendszer alapján nem vizsgálta, ugyanakkor a grafikonból és annak magyarázatából téves következtetésre jutott, mert az elsőfokú ítéletben írt 30 forintos ingadozás 16 % mértékű változást jelent és nem 53 % mértékű változásról tájékoztat, amely a 283 forint/svájci frank árfolyamnál következett be. Érvelése szerint az elsőfokú bíróság által idézett Jpe. határozatnak nincs a perben jelentősége, mert az egy más pénzintézet által alkalmazott tájékoztatásra vonatkozik és nem releváns az sem, hogy a Kúria az elsőfokú bíróság által megjelölt felülvizsgálati határozataiban az I. rendű alperes szerződéséről milyen megállapításokat tett. Álláspontja szerint annak van döntő jelentősége, hogy az EUB C-186/16. számú Andriuc és társai ítélete, valamint a C-609/19. számú BNP Paribas Personal Finance SA ítélete 2. kérdésre adott válaszai szerint akkor világos és érthető a tájékoztatás, ha a fogyasztó értékelné tudja a szerződési feltételnek a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt esetlegesen jelentős gazdasági következményeit is, valamint, ha lehetővé teszi az átlagfogyasztó számára, hogy megértse a szóban forgó pénzügyi mechanizmus konkrét működését és felmérje a szerződési feltételek által a jogviszony teljes időtartama alatt a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt esetlegesen jelentős negatív gazdasági következmények kockázatait.

[16] Értelmezése szerint a tájékoztatás elengedhetetlen tartalmi elemét jelentő pénzügyi mechanizmus körébe tartoznak mindazok a tények és törvényszerűségek, amelyek kihatnak a forintban fizetendő törlesztő részletre és amelyek világossá teszik a devizakölcsön specialitását. A pénzügyi mechanizmust nyelvtanilag és tartalmilag egyszerű megfogalmazással kell bemutatni a fogyasztó számára, amelynek ki kell terjednie arra, hogy a törlesztő részlet meghaladhatja a szerződéskötéskor kifejezett szándéka szerinti összeget, a szerződéskötéskori forint kölcsönök törlesztő részletét, valamint a jövedelmét is. Ki kell térnie arra is, hogy az árfolyamemelkedés nem lineáris, hanem progresszív törlesztő részlet emelkedést eredményez, valamint, hogy az árfolyam csak rövid távon ingadozó, hosszútávon mindig a forint gyengülésével jár. A perbeli kölcsön futamidejét figyelembe véve az emelkedő árfolyamtrend gazdasági alapvetés, amelyet a Budapesti Értéktőzsde 2004. októberi tanulmánya is alátámaszt, amely 2012. decemberére már 239 forint/svájci frankra prognosztizálta az árfolyamot. Az I. rendű alperesnek a szakmai ismeretei és a korábbi évek tapasztalataiból levont következtetései alapján konkrét számokon keresztül kellett volna bemutatni és modellezni az árfolyamváltozás várható irányát, ahogy azt az EUB a C-609/19. számú ítéletének [52] pontjában előírta.

[17] Álláspontja szerint a svájci frank stabilitásával kapcsolatosan a fogyasztói köztudatban élő információ további magyarázatra szorult volna abban a tekintetben, hogy ez nem a kölcsönökre, hanem a betétekre vonatkozik, amely tájékoztatás hiányát a horvát Legfelsőbb Bíróság a hitelező félrevezető tájékoztatásának minősítette. A svájci frank menekülő valuta jellegével összefüggésben arra is ki kellett volna térnie a tájékoztatásnak, hogy az ilyen valuta árfolyama éppen a gazdasági válság közelében értékelődik fel, így a

kockázat progresszíven emelkedik, amelyre való figyelemfelhívás az EUB C-51/17. számú Ilyés ítélete [74] pontja szerint is az I. rendű alperes kötelezettsége volt. A pénzügyi mechanizmus I. rendű alperes által szintén elhallgatott alkotó eleme az euró/svájci frank és a forint/euró intervenciós sáv, amelyekkel kapcsolatosan tájékoztatni kellett volna a felperest, hogy jegybanki beavatkozás miatt a svájci frank euróval szembeni 20 %-nál nagyobb emelkedése nem megengedett, de e beavatkozás megszűnése a forint erőteljesebb romlásához vezet, továbbá arról is informálni kellett volna, hogy a forint értékállósága szintén beavatkozás következménye, de az intervenciós sáv megszüntetésével – amelynek terve már 2007-ben is ismert volt – ez jelentősen negatív irányba változhat. Hangsúlyozta, hogy a perbeli kölcsönszerződés megkötésekor széles körben elterjedt információ volt, hogy Magyarország rövid időn belül belép az eurózónába, amely megszünteti a deviza kölcsönök árfolyamkockázatát, amellyel szemben a professzionális I. rendű alperes számára már ekkor nyilvánvalónak kellett lennie, hogy ez belátható időn belül kizárt, amely információt szintén közölni kellett volna az adósokkal.

[18] A tájékoztatás nem tért ki a kamatparitással kapcsolatos azon törvényszerűsége, hogy a gazdasági előnyök hosszú távon leolvadnak, mert a magas forint kamatok gyenge forintot eredményeznek, az alacsony svájci frank LIBOR ellenben erős devizaárfolyamot. A devizakamatok törlesztő részletre gyakorolt hatása körében az I. rendű alperesnek ismertetnie kellett volna, hogy a deviza-kamatlábak változása jelentősen mérsékli a deviza elszámolás előnyét, valamint, hogy a devizakamatok emelkedése várható és a törlesztő részlet ezzel nem egyenes arányban nő, hanem erőteljesebben. Az adósokat mindezekon felül tájékoztatni kellett volna az összeadódó kockázatokról, a devizaelszámolásban foglalt határidős deviza ügylet pénzügyi kockázatáról, arról a gazdasági törvényszerűségről, hogy az I. rendű alperesnek a devizaforrást a pénzpiacról kell beszereznie, amelynek az adott devizára árfelhajtó hatása van.

[19] Álláspontja szerint a tájékoztatásnak arra is ki kellett volna térnie, hogy az árfolyamkockázatot nem kompenzálja a kamatkedvezmény, mert nem helytálló az a 6/2013. Polgári jogegységi határozatban írt alapvetés, hogy a korlátozott kamatkedvezmény és a korlátlan devizakockázat egyensúlyban lenne. A perbeli szerződés megkötésének időpontjában a fogyasztói köztudatban az az információ élt, hogy a deviza alapú kölcsön a forintkölcsönnél nem kockázatosabb, illetve a deviza elszámolás kockázata kezelhető, de a fogyasztónak azt is a tudomására kellett volna hozni, hogy a kockázatkezelést mennyiben végzi a bank, illetve az mennyiben a fogyasztó feladata. Érvelése szerint az I. rendű alperesnek a gazdasági következmények körében arra a mechanizmusra kellett volna rávilágítani, hogy a törlesztő részlet meghaladhatja a forint kölcsönök törlesztő részletét, de akár az adós megélhetését is veszélyeztetheti, mert az ismert és bevizsgált jövedelmét is meghaladhatja, amely gazdaságilag ellehetetlenítheti a kölcsön visszafizetését.

[20] Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság a rPp. 206. §-át megsértve nem értékelte az elsőfokú eljárásban benyújtott I. rendű alperesi reklámokat, amelyek súlytalannak állították be a perbeli konstrukció kockázatát, ez az információ nyilván hatott a felperes ügyleti döntésére. Nem vette továbbá figyelembe, hogy az I. rendű alperes vezérigazgatójának 2008. májusi sajtónyilatkozata szerint nem volt várható forint gyengülés, amelyhez képest túlzott

elvárás a felperessel szemben a deviza konstrukció összes veszélyének és következményének megismerése és felmérése.

[21] A kezelési költségre vonatkozó feltétel kapcsán sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság nem adta indokát a százalékos, illetve devizában való felszámításból eredő következményeknek, valamint annak sem, hogy ugyanazon szolgáltatás nyújtása mellett a havonta eltérő kezelési költség miként minősülhet tisztességesnek. E szerződési feltétel tisztességtelenségéről az EUB C-621/17. számú Kiss ítéletében foglaltak alapján kellett volna állást foglalni és nem csak az átláthatóság, hanem a jóhiszeműség és egyensúly elvének érvényesülését is vizsgálni kellett volna. Az I. rendű alperes védekezése alapján nem állapítható meg, hogy a jóhiszeműségre és az arányosságra vonatkozó elvárások teljesülnek, az I. rendű alperes által megjelölt szolgáltatások még abban az esetben sem alkalmasak a kezelési költségre vonatkozó feltétel világosságának és érthetőségének megalapozására, ha azokat a kölcsönszerződésből eredő kötelezettségeket meghaladó szolgáltatásnak kellene tekinteni, semmi nem indokolja ugyanis, hogy az adminisztratív szolgáltatások ellenértéke a fogyasztót a kölcsönösszeg százalékos mértékében és devizában terhelje. A kölcsön nyilvántartásával kapcsolatos szolgáltatások költségei függetlenek a kölcsön svájci frank összegétől, így a kezelési költség százalékos meghatározása, továbbá devizában való megállapítása eleve sérti az átláthatóság követelményét, mert a fogyasztó a forint árfolyamának romlása esetén a tényleges banki kiadások emelkedése nélkül is köteles magasabb összegű kezelési költséget fizetni, vagyis az I. rendű alperes a felperes hátrányára árfolyamnyereségre tehet szert.

[22] A kölcsönszerződés IX.1. és 2. pontjaiban foglalt feltételek körében az elsőfokú eljárásban előadott érveit megismételve kiemelte, hogy e szabvány-záradékok tisztességtelenek, sérelmezte továbbá, hogy az I. rendű alperesnek nem kellett bizonyítania, hogy a szerződéskötés időpontjában alkalmazott Üzletszabályzatot csatolta a per irataihoz.

[23] Az I. rendű alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására és a felperes másodfokú perköltségben marasztalására irányult utalva arra, hogy az elsőfokú döntés megalapozott. Az elsőfokú eljárásban előadott érveit és indokait fenntartva a fellebbezés kapcsán kiemelte, hogy a Kúria számos, egyebek között a Gfv.VI.30.278/2022/5. számú öttagú tanácsban hozott felülvizsgálati határozatában úgy foglalt állást, hogy az I. rendű alperes által alkalmazott Tájékoztató tartalma megfelel az EUB és a Kúria által elvárt követelményeknek, így a felperes ezzel ellentétes hivatkozása, valamint a fellebbezésben részletezett jogi álláspontja megalapozatlan. A felperesnek a kölcsönigénylés és a szerződés megkötése közötti időszakban, valamint a szerződés aláírásakor is megfelelő idő állt rendelkezésére arra, hogy a kölcsön feltételeit – köztük az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó szerződéses rendelkezéseket – megismerje és megértse. A felperes az elsőfokú eljárásban a Tájékoztató tartalmát kifogásolta, de nem állította, hogy azt csak a kölcsönszerződés aláírását követően ismerte meg, személyes előadásaiban az elsőfokú bíróság többszöri kérdésére is határozottan állította, hogy az okirat tartalmát a szerződéskötés során megismerte, így alaptalanul hivatkozott arra a fellebbezésében, hogy ennek időpontját az I. rendű alperes nem bizonyította. Kiemelte, hogy a tanúvallomások bizonyították, hogy alkalmazottai nem adtak a felperes számára az írásbelitől eltérő tartalmú tájékoztatást, amelyből a felperes alappal feltételezhette volna, hogy

az árfolyamkockázat nem valós vagy őt csak korlátozott mértékben terheli. A felperes a Tájékoztatót aláírta és a szerződés VIII.6. pontjában is kijelentette, hogy az árfolyamkockázati tájékoztatást megkapta. A kezelési költség felszámítására vonatkozó szerződési feltétel a Kúria több felülvizsgálati határozatában, továbbá a Fővárosi Ítéltábla jogerős döntéseiben foglaltak szerint nem minősül tisztességtelennek

[24] A felperes Gf/6. sorszámú beadványában bejelentette, hogy 2023. július 10-én a perbeli kölcsönt végtörlesztéssel teljesítette, amelynek következtében a szerződés megkötése óta 16 év alatt összesen 15.677.779 forintot fizetett meg az I. rendű alperesnek, miközben a szerződésben alapvetően arra vállalt kötelezettséget, hogy 20 év alatt 7.685.600 forintot fizet meg havi részletekben. Kiemelte, hogy a végtörlesztés előtt már 11.333.509 forintot teljesített, de ennek ellenére a tőketartozása csak 905.730 forinttal csökkent.

[25] Az árfolyamkockázatra vonatkozó feltétel tisztességtelensége körében hangsúlyozta, hogy a Jpe. határozat és az I. rendű alperes által hivatkozott kúriai eseti döntés a jelentős kockázatra való figyelemfelhívást tartalmazza, ezzel szemben az EUB a C-776/21. számú (helyesen C-776/19–C-782/19. számú) ítéletében jól elhatárolhatóan megkülönbözteti a jelentős és az aránytalan kockázatot, az előbbi két kockázat mértékbeli különbsége abban áll, hogy amíg a jelentős kockázat a fogyasztó terheit nehezen viselhetővé teszi, addig az aránytalan kockázat a tartozást a tőkenövekedés miatt gyakorlatilag visszafizethetetlenné. Az I. rendű alperes tájékoztatása azért sem világos és érthető, mert nem szemlélteti és nem konkretizálja, hogy az árfolyamváltozás hatására a teljes hátralévő tőketartozás növekedése milyen mértékű lehet. Az EUB fenti döntése értelmében az aránytalan kockázat fogyasztóra való áttérhelése esetén a szolgáltató észszerűen számíthatott arra, hogy azt a fogyasztó egyedi megtárgyalás esetén nem fogadja el, ezért az aránytalan kockázat szerződéskötést gátló körülmény, amely az I. rendű alperes tájékoztatásából nem volt felismerhető. Álláspontja szerint mindez a szerződés létre nem jöttét is eredményezi amellet, hogy az aránytalan kockázat fogyasztóra való áthárítása az EUB fenti ítélete értelmében is tisztességtelen. Hivatkozott az uniós jog elsőbbségére és arra is, hogy ennek alkalmazása és érvényesítése körében a bíróságot az EUB C-173/09. számú ítéletének első kérdésre adott válaszából adódóan a felsőbbbíróági határozatok nem kötik. Érvelése szerint a szerződés aláírásával egyidejűleg adott tájékoztatás nem felel meg az EUB C-51/17. számú Ilyés ítélete [76] pontjában megfogalmazott követelményeknek.

[26] A felperes a rPp. 155/A. §-a (1) bekezdése alapján előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését indítványozta az Irányelv preambuluma megjelölt rendelkezéseinek értelmezése körében abban a kérdésben, hogy az uniós joggal összeegyeztethető-e az olyan szerződéses rendelkezés, amelynek alapján a professzionális szerződő fél a saját maga által készített, egyedileg meg nem tárgyalta dokumentumokat is a fogyasztóval kötött szerződés részének állíthat, amelyeket a fogyasztó nem írt alá, így a szerződéses tartalom utólag nem vagy csak a professzionális szerződő féltől függő adatközlés szerinti tartalommal rekonstruálható. Ezen kívül abban a kérdésben, hogy összeegyeztethető-e az Irányelv megjelölt rendelkezéseivel az a Kúria által megalkotott és az alsóbb szintű bíróságokra kötelező erővel bíró gyakorlat, amely az árfolyamkockázatról való kellő időben történt tájékoztatásnak tekinti a szerződéskötés napján, a szerződés aláírásával egyidejűleg a fogyasztóval aláíratott általános szerződési feltételként megszerkesztett árfolyamkockázati

tájékoztatást, illetve kérte az Irányelv megjelölt rendelkezéseinek értelmezését abban a kérdésben is, hogy a gazdasági következmények tekintetében világosnak és érthetőnek minősül-e az általános szerződési feltételként megszerkesztett, a tartalmát tekintve a bizonyítási terhet a fogyasztóra telepítő olyan szerződéses rendelkezés, amelynek alapján a fogyasztóval szerződő fél a saját maga által készített, egyedileg meg nem tárgyalta, a kockázatfeltárás megtörténtének az elismerésére vonatkozó nyilatkozatot is a fogyasztó saját nyilatkozatának állíthat.

[27] A Fővárosi Ítéltábla teljes terjedelmében bírálta felül az elsőfokú bíróság ítéletét, mert annak nem volt fellebbezés hiányában jogerőre emelkedett rendelkezése [rPp. 228. § (4) bekezdés] és a felperes fellebbezését alaptalannak találta.

[28] A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését szükségessé tevő okot nem látott. Az elsőfokú ítélet a teljesség követelményét kielégíti, a rPp. 213. § (1) bekezdésének megfelelően valamennyi kereseti kérelemre, vagyis a fenntartott keresettel támadott valamennyi szerződési feltételre és mindkét alperesre kiterjedt. Az ítélet bevezető része a felperes állításával ellentétben az I. rendű alperessel egy sorban tartalmazza a II. rendű alperest a nevének és lakóhelyének feltüntetésével. A felperes alaptalanul sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság a hitelbírálati díjra vonatkozó feltétellel kapcsolatos keresetét nem bírálta el, mert a felperes a 2021. október 4-én megtartott tárgyaláson egyértelműen és félreérthetetlenül úgy nyilatkozott, hogy az előadott és a tárgyalási jegyzőkönyvben rögzített kereseti kérelmén túl további kérelme nincs, nem kéri a hitelbírálati díjra (folyósítási jutalék) vonatkozó kikötés tisztességtelenségének megállapítását, az erre vonatkozó keresetét nem tartja fenn (17.P.20.431/2021/6. számú jegyzőkönyv 3. oldal harmadik bekezdés), ezért az elsőfokú bíróságnak a hitelbírálati díjra vonatkozó feltétel tisztességtelenségét – ennek megállapítására irányuló kereseti kérelem hiányában – nem kellett elbírálnia.

[29] A Pp. 2. § (1) bekezdésében megfogalmazott igazságszolgáltatási alapelvekre való általános hivatkozás önmagában nem szolgálhat a hatályon kívül helyezés indokául, egyebekben a rPp. 2. § (3) bekezdésében szabályozott jogérvényesítést tesz lehetővé. A felperes nem adta elő, hogy a per tisztességes lefolytatásához való joga mely tekintetben, az elsőfokú bíróság milyen konkrét eljárási szabálysértése, illetve eljárási cselekménye vagy mulasztása folytán sérült.

[30] Az elsőfokú bíróság az indokolási kötelezettségének eleget tett a rPp. 221. § (1) bekezdése szerinti kötelezettség megsértése csak akkor minősül az ügy érdemi elbírálására kiható és a rPp. 252. § (2) bekezdésének alkalmazását megalapozó eljárási szabálysértésnek, ha egyáltalán nem állapítható meg, hogy a bíróság a döntését mire alapította, amely feltétel a perbeli esetben nem áll fenn, az indokolás hiányosságai, következtetlensége a másodfokú eljárásban pótolható, illetve orvosolható.

[31] Az ügy érdemi elbírálására tartozik annak eldöntése, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítékokat teljeskörűen, okszerűen a rPp. 206. § (1) bekezdésében foglaltaknak megfelelően mérlegelt-e, amely szabályok megsértése önmagában szintén nem szolgáltatthat

alapot az elsőfokú határozat hatályon kívül helyezésére. A tájékoztatás ideje tekintetében az érdemi döntés kapcsán kifejtett indokokra figyelemmel további bizonyítási eljárás lefolytatása nem volt szükséges, így a rPp. 252. § (3) bekezdése szerinti hatályon kívül helyezési ok sem állt fenn.

[32] Mindezekre tekintettel a felperes elsődleges fellebbezési kérelme alaptalan volt, ezért a Fővárosi Ítéltábla érdemben bírálta felül az elsőfokú bíróság ítéletét, amelynek során a rPp. 253. § (3) bekezdése szerinti korlátot jelentett, hogy a felperes fellebbezéssel nem támadta az elsőfokú bíróságnak a ténytanúsítványra vonatkozó feltétellel kapcsolatos döntését és annak indokait. A hitelbírálati díjra vonatkozó feltétel tisztességtelensége erre irányuló kereseti kérelem hiányában nem volt vizsgálható, ugyanakkor a Fővárosi Ítéltábla megjegyzi, hogy a szerződés II.a) pontjából egyértelmű, hogy az I. rendű alperes a perbeli jogviszonyban hitelbírálati díjat egyáltalán nem számított fel, annak összegét mind a szerződésben, mind pedig a közjegyzői okiratba foglalt egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozatban 0 forintban rögzítették.

[33] Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás a per elbírálása szempontjából releváns tényállási elemeket helyesen foglalja magába és a Fővárosi Ítéltábla a döntéssel is egyetértett, amelynek indokait a következők szerint pontosítja, illetve egészíti ki.

[34] Az elsőfokú bíróság helyesen indult ki abból, hogy a szerződés elsődleges tárgyának, jellegadó sajátosságának minősülő árfolyamkockázatra vonatkozó szerződési feltétel tisztességtelenségének elbírálása során elsődlegesen azt kellett eldönteni, hogy az erről adott tájékoztatás világos és érthető volt-e a felperes számára. Helyesen járt el az elsőfokú bíróság, amikor a fentiek körében kizárólag az okiratokban, vagyis a külön íven szövegezett Tájékoztatóban és a szerződés VIII.6. pontjában szereplő Kockázatfeltáró Nyilatkozatban foglaltakat vette figyelembe, mert az ettől eltérő tartalmú tájékoztatás megtörténtét a kihallgatott tanúk – akik a perbeli jogügyletre, a felperesnek nyújtott konkrét tájékoztatás tartalmára nem emlékeztek – vallomása nem támasztotta alá.

[35] Az első- és a másodfokú eljárásban is vitás volt, hogy a külön íven szövegezett és a keltezését tekintve hiányos, csupán a 2007 júniusi dátumot tartalmazó Tájékoztatót a felperes mikor írta alá. A felperes az elsőfokú eljárásban előadott nyilatkozataiból kitűnően azt nem tette vitássá, hogy a Tájékoztató aláírása a szerződéskötés napján történt (17.P.20.431/2021/9. számú jegyzőkönyv, 4.P.20.339/2022/6. számú beadvány), azt nem tartotta bizonyítottnak, hogy erre a perbeli szerződés aláírása előtt került volna sor, mert szerinte ebben a tekintetben az I. rendű alperes az őt terhelő bizonyítási kötelezettségének nem tett eleget (4.P.20.339/2022/10. számú beadvány, 11. sorszámú jegyzőkönyv). Ebből következően az nem volt vitás, hogy a Tájékoztató aláírására a hiányos keltezés ellenére 2007. június 20-án került sor, csupán az, hogy ez a szerződéskötés folyamatában megelőzte-e a kölcsönszerződés aláírását, illetve a szerződés aláírásával egyidejűleg adott tájékoztatás kellő időben nyújtottnak minősül-e ahhoz, hogy azt a fogyasztó megfelelően értékelni tudja.

[36] Az elsőfokú eljárásban rendelkezésre álló adatok közül a felperes személyes előadása kétségmentesen alátámasztja, hogy a Tájékoztató aláírására és annak tartalmának megismerésére a szerződéskötés napján, a szerződéskötés folyamatában, de a kölcsönszerződés aláírása előtt került sor. A felperes ugyanis a Tájékoztató elétárását követően konkrétan emlékezett arra, hogy annak 2. oldalán lévő grafikon alapján magyarázta el az ügyintéző az árfolyam – a felperes állítása szerinti kismértékű – változását és nyilatkozata szerint a Tájékoztató 1. oldalát is elolvasta (17.P.20.417/2019/13. számú tárgyalási jegyzőkönyv). Miután a grafikonnal illusztrált szóbeli tájékoztatásra a felperes előadásából kitűnően egyértelműen a kölcsönszerződés aláírása előtt került sor, ebből okszerűen következik, hogy a Tájékoztatót is a kölcsönszerződés aláírása előtt írta alá, illetve annak tartalmát a szerződéskötés előtt ismerte meg, így a felperes érvelésével ellentétben a tájékoztatás idejét illetően az I. rendű alperest további bizonyítási kötelezettség nem terhelte. Erre figyelemmel kizárólag azt lehetett vizsgálni, hogy a szerződéskötés napján, de annak aláírása előtt nyújtott tájékoztatás kellő időben adott tájékoztatásnak minősül-e, amelynek körében az elsőfokú bíróság az ítélet [67] pontjában csupán egyes általános vizsgálati szempontokat idézett, azonban nem adott számot arról, hogy a konkrét esetben ebben a kérdésben hogyan foglalt állást, ezért a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú ítélet indokait a következőkkel egészíti ki.

[37] A tájékoztatás átláthatósága szempontjából az EUB valóban jelentőséget tulajdonít annak, hogy a pénzügyi szolgáltató a fogyasztó részére mikor adja meg a tájékoztatást, azonban az Irányelv 4. cikk (2) bekezdésének értelmezése körében több határozatában is csupán azt a követelményt fogalmazza meg, hogy a tájékoztatásnak kellő időben kell megtörténnie ahhoz, hogy a kapott információk alapján a fogyasztó megalapozott döntéseket hozhasson. A tájékoztatásnak a szerződéskötés előtt kell megtörténnie, mert a fogyasztó többek között ezen ismeret alapján dönti el, hogy a szolgáltató által előre meghatározott feltételeknek elkötelezi-e magát (EUB C-92/11. számú RWE ítélet [44] pont, C-26/13. számú Kásler ítélet [70] pont, C-186/16. számú Andriuc és társai ítélet [48] pont, C-51/17. számú Ilyés ítélet [76] pont, C-609/19. számú BNP Paribas ítélet [41] pont). Arra nézve azonban az EUB előzetes döntéshozatali ítéletében, köztük a felperes által megjelölt C-51/17. számú Ilyés ítélet [76] pontjában sincs egységesen felállított és felállítható követelmény, hogy a tájékoztatásnak mennyi idővel kell a szerződéskötést megelőznie. A döntéshez elegendő idő megítélése az eset körülményeit figyelembe véve a nemzeti bíróság mérlegelési körébe tartozik és a tájékoztatás idejére nézve ugyanerre a következtetésre jutott a Kúria a Gfv.VI.30.467/2020/9. számú közbenső ítéletének [17] és [19] pontjaiban, amely szerint a mérlegelés körében egyebek mellett jelentősége van annak, hogy a fogyasztó a per kezdetétől következetesen állítja-e, hogy a tájékoztatás áttanulmányozásához és megértéséhez nem állt rendelkezésére elegendő idő, továbbá, hogy a pénzügyi szolgáltató mit hoz fel ennek ellenérveként.

[38] A perbeli esetben a felperes nem tett említést arról személyes előadása során, hogy nem állt megfelelő idő rendelkezésére a Tájékoztató és a szerződés áttanulmányozására, ezzel éppen ellenkezőleg saját nyilatkozata szerint is elolvasta a Tájékoztatót, az abban szereplő grafikonra még 13 évvel a szerződés megkötését követően is emlékezett, de meg sem említette, hogy az időhiány akadályozta volna a Tájékoztató alaposabb áttanulmányozásában vagy az abban foglaltak megértésében. A külön íven szövegezett Tájékoztató mindössze két oldal terjedelmű, szerkezeti felépítését illetően átláthatóan, külön címszavak alá rendezve

mutatja be a deviza alapú kölcsön kockázatait, az erre vonatkozó példákat és az árfolyam alakulását az átlagfogyasztó számára érthető megfogalmazásban, továbbá a szerződésben is külön feltételként szerepel a Kockázatfeltáró Nyilatkozat, így az állapítható meg, hogy a felperesnek a szerződéskötés előtt kellő idő állt rendelkezésére annak áttanulmányozására, különös figyelemmel arra, hogy az elsőfokú eljárásban a világosság és érthetőség hiányát alapvetően a tájékoztatás tartalmi hiányosságaival, ebben a körben is különösen a grafikon félrevezető adataival indokolta és nem merült fel arra vonatkozó tény vagy adat, hogy amennyiben több idő állt volna rendelkezésére jobban megértette volna a kockázat mibenlétét és annak fizetési kötelezettségeire gyakorolt hatását.

[39] Mindezekre tekintettel a tájékoztatás idejével kapcsolatosan előadott felperesi kifogások és az ebből levont következtetések is alaptalanok voltak, azt lehetett megállapítani, hogy a felperes számára elegendő idő állt rendelkezésre ahhoz, hogy a szerződéskötés előtt megfontolja az árfolyamváltozás következményeit és a szerződés aláírásával megalapozott döntést hozhasson.

[40] Nem volt vitás, hogy a felperes az árfolyamváltozásból eredő terhek viselését korlátlanul vállalta, a tájékoztatás tartalmát a másodfokú eljárásban a pénzügyi mechanizmus bemutatása és az árfolyamváltozás gazdasági következményeit illetően nem találta világosnak és érthetőnek. Ahogy azt az elsőfokú bíróság helyesen idézte az Irányelv 4. cikk (2) bekezdésében megfogalmazott világosság és érthetőség követelményét a nemzeti bíróságok számára kötelezően (C-92/11. számú RWE ítélet [58] pontja) az EUB több határozatában is kiterjesztően értelmezte, amely szerint az nem korlátozható kizárólag a feltételek alaki és nyelvtani szempontból érthető jellegére, hanem egyértelmű tájékoztatást kell adni a fogyasztó számára a szerződési feltételeket, illetve azok hatásait és következményeit illetően is (egyebek között C-26/13. számú Kásler ítélet [71], [72] és [75] pontjai, C-96/14. számú Van Hove ítélet [50] pontja). A tájékoztatásnak ezért ki kell terjedni a nemzeti fizetőeszköz súlyos leértékelődésének és a külföldi kamatlábak emelkedésének a törlesztő részletekre gyakorolt hatására (C-186/16. számú Andriuc és társai ítélet [49] pontja, C-51/17. számú Ilyés ítélet [74] pontja), valamint a C-26/13. számú Kásler ítélet [75] pontjában meghatározottak szerint átlátható módon fel kell tüntetni a külföldi pénznem átváltási mechanizmusa konkrét működésének a szerződésben meghatározott további mechanizmusokkal való összefüggését olyan módon, hogy a fogyasztó egyértelmű és érthető szempontok alapján értékelni tudja a számára ebből eredő gazdasági következményeket. A C-609/19. számú BNP Paribas SA ítéletben kifejtettek szerint kifejezetten fel kell hívni a fogyasztó figyelmét a lehetséges árfolyamváltozáshoz kapcsolódó hosszú távú és jelentős negatív következményekre, a devizában való nyilvántartás különös kockázatára, valamint arra, hogy a vállalt árfolyamkockázat gazdaságilag nehezen viselhetővé válhat a fogyasztó számára, amennyiben az a pénznem amelyben jövedelmét kapja leértékelődik ahhoz a devizához képest, amelyben a kölcsönt nyújtották (C-186/16. számú Andriuc és társai ítélet [50] pontja, C-51/17. számú Ilyés ítélet [75] pontja).

[41] Az Irányelvben megfogalmazott átláthatóságnak a fenti előzetes döntéshozatali ítéletekben értelmezett követelményét a bíróságok számára kötelezően a Kúria a Jpe.I.60.015/2021/15. számú jogegységi hatályú határozatban értelmezte, amelynek [34] pontja szerint a 2/2014. Polgári jogegységi határozat 1. pontja azzal a kötelező (kiegészült)

értelmezéssel alkalmazható, amely szerint akkor megfelelő tartalmú az árfolyamkockázatról nyújtott tájékoztatás, ha az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó a tájékoztatás alapján a szerződéshez kapcsolódó árfolyamkockázat tényén és mibenlétén kívül azt is felismerheti és értékelni tudja, hogy a nemzeti fizetőeszköz (a forint) árfolyama a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti deviza árfolyamához képest számára akár jelentős mértékben is kedvezőtlenül változhat és ezáltal a fogyasztó fennálló tartozásának, a szerződés szerinti ütemezésben esedékessé váló fizetési kötelezettségének mértéke jelentősen megemelkedhet.

[42] Mindezekből következően az árfolyamkockázatnak a fogyasztó pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt gazdasági következményeit illetően az EUB előzetes döntéshozatali eljárásban meghozott határozatait értelmező Jpe. határozattal kiegészült 2/2014. Polgári jogegységi határozat szerint a tájékoztatás akkor minősíthető világosnak és érthetőnek, ha az átlagfogyasztó fel tudja ismerni annak veszélyét is, hogy a forint árfolyamának a nyilvántartásba vételi devizanemhez képesti romlása valós kockázat, amely akár jelentős is lehet és gazdasági helyzetét súlyosan érintheti. Az EUB határozataiból és a Jpe. határozatból sem vonható le olyan következtetés, hogy mindez csak a fenti kifejezések szó szerinti használatával valósulhat meg, továbbá, hogy ennek érdekében az árfolyam alakulását befolyásoló az átlagfogyasztó számára nehezen érthető – a fellebbezésben hivatkozott – bonyolult közgazdasági összefüggésekre kellene rávilágítani. Éppen ellenkezőleg az információs hátrányban lévő fogyasztó számára a tájékoztatásban olyan tényeket, adatokat, illetve információkat kell közölni – a felperes helytálló hivatkozása szerint nyelvtanilag és tartalmilag egyszerű megfogalmazással – amelyek alapján az átlagfogyasztó olyan helyzetbe kerül, hogy fel tudja mérni, valamint értékelni és értelmezni tudja a számára hátrányos árfolyamváltozásnak a futamidő alatt a gazdasági helyzetére gyakorolt akár jelentős következményeit is (C-96/14. számú Van Hove ítélet [50] pontja, C-26/13. számú Kásler ítélet [75] pontja C-186/16. számú Andriuc és társai ítélet [51] pontja, C-609/19. számú BNP Paribas ítélet [51] pontja, C-776/19-C-782/19. számú ítélet [64]-[65] pontjai).

[43] A perbeli esetben e feltételeket a szerződés VIII.6. pontjába foglalt Kockázattartó Nyilatkozat önmagában valóban nem elégíti ki, de a külön íven szövegezett és szintén az árfolyamkockázati tájékoztatás részét képező Tájékoztató tartalma a fenti követelményeknek megfelel, mert abból kitűnik, hogy az árfolyam változását nem lehet előre kiszámítani, vagyis az bármikor a futamidő alatt is bekövetkezhet és a felperes elsőfokú eljárásban előadott érvelésével szemben ezzel ellentétes következtetés, azaz a forint svájci frankhoz képesti stabilitása és ebből következően a törlesztő részlet maximum néhány ezer forinttal történő emelkedése az árfolyamok alakulását 2006. március 1. és 2007. március 29. közötti időszakra ismertető grafikon adataiból sem következik, különös tekintettel arra a figyelemfelhívásra, hogy a múltbéli adatokból a jövőre vonatkoztatva nem vonhatók le következtetések. Minderre tekintettel a felperes sem gondolhatta alappal a szerződéskötést megelőző egy év adataiból kiindulva, hogy a 20 éves futamidő alatt a számára kedvezőtlen árfolyamváltozás ismertetettől jelentősebb mértékű bekövetkezésének nincs reális esélye.

[44] A forintárfolyam kedvezőtlen változásának következményei, vagyis a törlesztő részlet és a hátralévő tőketartozás emelkedése, a kölcsön törlesztésének a szerződés V. pontjában foglalt rendelkezései, valamint a Tájékoztató alapján érthető volt. Az pedig, hogy

ez akár jelentős mértékű is lehet, amely a felperes visszafizetési kötelezettségét súlyosan befolyásolja és így a teljesítés nehezen viselhetővé válhat a számára, felismerhető volt egyrészt abból a figyelemfelhívásból, hogy az árfolyam ingadozását előre nem lehet kiszámítani, azaz az a futamidő alatt is bármilyen irányban és mértékben változhat; másrészt pedig a Tájékoztatóban szereplő a forint- és a devizakölcsönök összehasonlítását ismertető táblázat adataiból. Köztudomású tény – ahogy azt a 6/2013. számú Polgári jogegységi határozat is kifejti –, hogy a fogyasztók, köztük a felperes is a forintkölcsönhöz képest kedvezőbb kamatmérték miatt vették fel a deviza alapú kölcsönt, ezért különösen informatív az a táblázat, amelyben az I. rendű alperes kifejezetten azt mutatta be, hogy a perbeli deviza alapú konstrukció a forint alapúhoz képest meddig nyújtja azokat az előnyöket, amelyek miatt a fogyasztók deviza alapon adósodtak el. A táblázat adataiból egyszerűen kiolvasható, hogy az ott bemutatott, a perbelivel azonos kezelési költség és 1 %-kal magasabb ügyleti kamat mellett megkötött lakásvásárlási célú deviza alapú kölcsönszerződés 254,03 forint/svájci frank árfolyam esetén eléri az azonos összegre felvett forint kölcsönnek a devizakölcsönt lényegesen meghaladó törlesztő részletét, azaz a 60.243 forintot. Ezekből az adatokból – figyelemmel arra, hogy a felperes saját előadása szerint jövedelméből havi 50.000 forintot tudott törlesztésre fordítani – az általánosan tájékozott és észszerűen figyelmes átlagfogyasztó mércéjén keresztül megítélt felperes számára is felismerhető volt az a tény, hogy a saját kölcsönének törlesztő részletei hogyan alakulhatnak és levonható volt az a következtetés is, hogy a fizetendő törlesztő részlete akár többszörösére is emelkedhet, amely jelentős terhet okozhat számára figyelemmel arra, hogy meghaladhatja azt az összeget, amelyet előadása szerint a törlesztésre tudott fordítani, vagyis meghaladhatja a teljesítőképességét.

[45] A Tájékoztatás a felperes fellebbezési érvelésével ellentétben kitért az árfolyamváltozás és a devizakamatok változásának a törlesztő részletre gyakorolt együttes hatására, arra, hogy a deviza kamatok emelkedése és a forintkamatok csökkenése vagy változatlansága esetén is veszíthet a devizakölcsön a vonzerejéből a forint alapú kölcsönnel szemben, vagyis törlesztő részlete emelkedhet.

[46] A C-51/17. számú Ilyés ítélet 4. kérdésre adott válaszából, azaz a fizetési kötelezettséget eredményező három feltétel (árfolyamkockázat, árfolyamrés, kamatváltozás) kumulatív hatásából levont következtetéseket a Kúria nem tartotta helytállónak (Gfv.VII.30286/2020/5. számú, Gfv.VI.30.226/2021/9. számú ítélet [46] pontja, Gfv.VI.30.448/2021/7. számú részítélet [32] pontja).

[47] A felperes az EUB C-776/19–C-782/19. számú egyesített ügyekben hozott ítéletének 5. kérdésre adott válaszából, az itt írt aránytalan kockázatból a világosság és érthetőség megítélésére nézve téves következtetéseket vont le. Az EUB fenti döntéséből ugyanis egyértelmű, hogy az aránytalan kockázatvállalásra vonatkozó kitétel a tisztességtelenség érdemi vizsgálata, vagyis annak elbírálása körébe tartozik, hogy a jogok és kötelezettségek szempontjából a fogyasztó hátrányára jelentős egyenlőtlenség alakult-e ki. Az EUB az aránytalanságot a C-415/11. számú Aziz ítéletben értelmezett egyensúlytalanság vizsgálata körében említette, amelyre viszont főszolgáltatást megállapító szerződési feltétel esetén – mint az árfolyamkockázatra vonatkozó feltétel – csak akkor kerülhet sor, ha az erről adott tájékoztatás nem világos és nem érthető. Az EUB döntésének felperes által idézett megállapításából a tájékoztatás világosságára és érthetőségére következtetés nem vonható le.

A korlátlanul, azaz bármilyen okból és bármely mértékben bekövetkező árfolyamváltozás viselésének a kötelezettsége nem vitásan lehet aránytalan, illetve egyensúlytalan, ez azonban csak akkor lenne vizsgálható és megállapítható, ha a kockázatokról adott tájékoztatás nem volt világos és érthető.

[48] A pénzügyi szolgáltató reklámjait az EUB értelmezése szerint valóban figyelembe kell venni az árfolyamkockázatról adott tájékoztatás világosságának és érthetőségének megítélése során, mint ahogy a pénzügyi intézmény által közölt valamennyi információt is. A felperes az általa megjelölt reklámoknak túlnyomórészt olyan tartalmi elemeit sérelmezte, amelyek a reklám funkciójából fakadnak, miszerint az egy adott szolgáltatás igénybevételére ösztönöz. A kifogásolt reklámokban az I. rendű alperes a gyors, kényelmes ügyintézés, a könnyű hitelhez jutást hirdette, ebből azonban a felperes állításával szemben nem volt levonható az a következtetés, hogy a fogyasztó jövedelme közömbös lenne, mert a reklámok alapján senki nem gondolhatta, hogy a felvett kölcsönt és kamatait nem kell visszafizetni. A felperes saját előadása szerint sincs ezekben a reklámokban szó a deviza alapú szerződésekről, az sem dönthető el, hogy milyen konstrukcióban nyújtott kölcsönöket kínálnak. Amennyiben a felperest ezek a reklámok valóban befolyásolták volna abban, hogy a könnyű és gyors ügyintézés érdekében az I. rendű alperestől vegyen fel kölcsönt – amelyre nem áll rendelkezésre peradat – a hirdetések akkor sem tartalmazzak kifejezetten a perbeli deviza alapú konstrukció előnyeit hangsúlyozó olyan elemet, amely alkalmas lehetett volna az írásbeli Tájékoztatóban foglalt figyelemfelhívás lerontására, eljelentéktelenítésére.

[49] A Fővárosi Ítéltábla kiemeli, hogy a perbelivel azonos tartalmú, vagyis a külön íven szövegezett Tájékoztató tartalmával kiegészült árfolyamkockázati tájékoztatást a Kúria több ügyben is vizsgálta és a Jpe. határozatban foglalt vizsgálati szempontok mentén is világosnak és érthetőnek találta (egyebek között: Gfv.VI.30.225/2021/7., Gfv.VI.30.446/2021/5., Gfv.VI.30.428/2021/4., Gfv.V.30.323/2021/9., Pfv.VIII.20.348/2021/6., Gfv.VI.30.278/2022/5. számú felülvizsgálati határozatok) és a perbeli esetben nem merült fel olyan tény, illetve körülmény, amely a kifejtettektől eltérő következtetés levonására adna alapot.

[50] Mindezen indokok alapján az árfolyamkockázat viselését korlátlanul a felperesre hárító szerződési feltétel tisztességtelensége az erről adott világos, érthető és átlátható tájékoztatás miatt nem vizsgálható és nem állapítható meg.

[51] A kezelési költség kapcsán a Fővárosi Ítéltábla nem értett egyet az elsőfokú bírósággal abban, hogy a kezelési költség a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás arányát meghatározó szerződési feltételnek minősül, ugyanis az EUB elsőfokú bíróság által is felhívott C-621/17. számú Kiss ítéletéből és a Kúria ennek értelmezése körében meghozott Gfv.VII.30.356/2019/11. számú felülvizsgálati részítéletéből éppen ennek ellenkezője következik. Az Irányelv 4. cikk (2) bekezdése értelmében a szerződés elsődleges tárgyának azok a feltételek minősíthetők, amelyek a szerződés alapvető szolgáltatásait állapítják meg és amelyek – ilyeneként – jellemzik azt. Ezzel szemben azok a feltételek, amelyek magának

a szerződéses kapcsolatnak a lényegét meghatározó feltételekhez képest járulékos jelleggel rendelkeznek, nem tartoznak e fogalom alá (EUB C-26/13. számú Kásler ítélet [49]-[50] pontjai, C-186/16. számú Andriuc és társai [35]-[36] pontjai, C-621/17. számú Kiss ítélet [31]-[35] pontjai). Az EUB a C-621/17. számú Kiss ítéletének [31]-[35] pontjaiban értelmezte ugyan az Irányelv 4. cikk (2) bekezdését, azonban a kérdést előterjesztő nemzeti bíróság feladatává tette annak eldöntését, hogy a kezelési költségre vonatkozó feltétel az elsődleges tárgy fogalmába tartozik-e. A Kúria ennek értelmezése körében a Gfv.VII.30.356/2019/11. számú felülvizsgálati részítéletének [38] pontjában úgy foglalt állást, hogy a kezelési költség nem minősül a főszolgáltatásért nyújtott ellenszolgáltatásnak, mert főszolgáltatást megállapító szerződéses rendelkezésnek a 2/2014. Polgári jogegységi határozatban kifejtettek szerint azok tekinthetők, amelyek a szerződés jellemző szolgáltatását határozzák meg. A rPtk. 523. § (1) bekezdése szerint a kölcsön nyújtásnak, azaz a főszolgáltatásnak az ellenértéke a kamat, amelyen felül a felek más fizetési kötelezettségben is megállapodhatnak, de az nem minősül főszolgáltatás ellenértékének, ezért tisztességtelensége az Irányelv 5. cikke alapján vizsgálható. A Kúria tehát egyértelművé tette, hogy a kezelési költség nem tekinthető a fogyasztási kölcsönszerződés elsődleges tárgyának, amit az is alátámaszt, hogy köztudomású tény, hogy egyes pénzintézetek nem kötöttek ki kezelési költséget, kölcsönszerződés ilyen költség felszámítása nélkül is érvényesen köthető, ezért a kezelési költség kikötése nem lehet a kölcsönszerződés jellegadó tulajdonsága.

[52] Mindezekre tekintettel a kezelési költség rPtk. 209. § (1) bekezdése szerinti tisztességtelensége vizsgálható volt és az elsőfokú bíróság a kezelési költség főszolgáltatás jellegének kérdésében elfoglalt téves jogi álláspontja ellenére az átláthatóság követelményének teljesülése mellett az EUB C-621/17. számú Kis ítéletében és a Kúria Gfv.VII.30.356/2019/11. számú felülvizsgálati részítéletében foglaltak szerint vizsgálta a jóhiszeműség követelményének megsértését és a fogyasztó kárára kialakult jelentős egyenlőtlenség fennállását is. Ehhez képest a felperes a másodfokú eljárásban csak a kezelési költség devizában és százalékos mértékben való felszámítását tartotta tisztességtelennak, nem tette vitássá, hogy az I. rendű alperes a perbeli ügylethez kapcsolódóan valóban nyújtott adminisztratív jellegű szolgáltatásokat; azt vitatta, hogy olyan többlet tevékenységet végzett, amellyel kapcsolatosan devizában merültek fel kiadásai, továbbá azzal érvelt, hogy az I. rendű alperes adminisztratív jellegű költségeinek összege nem függ a devizában nyilvántartott tőketartozás összegétől, amely érvekkel kapcsolatosan a Fővárosi Ítéltábla a következőket emeli ki.

[53] A kezelési költség devizában való felszámítása a szerződés deviza alapúságának – melynek következtében a tőketartozást devizában tartották nyilván – következménye, a felperes által a tisztességtelenség alapjául felhozott körülmények pedig az árfolyamkockázat viselésének kötelezettségéből következtek. A perbeli szerződéssel egyező módon, vagyis a tőketartozás százalékos mértékében meghatározott és devizában nyilvántartott kezelési költség tisztességtelenségét a Kúria több határozatában vizsgálta és a felperes által megjelölt okból nem találta tisztességtelennak (Gfv.VI.30.294/2021/7. számú felülvizsgálati ítélet [66] pontja, Gfv.VI.30.448/2021/7. számú felülvizsgálati részítélet [39] pontja, Gfv.VI.30.024/2022/3. számú felülvizsgálati ítélet [45] pontja, Gfv.VI.30.151/2022/12. számú felülvizsgálati ítélet [52] pontja, Gfv.I.30.213/2022/8. számú felülvizsgálati ítélet [16] pontja). Ahogy azt a Gfv.VI.30.448/2021/7., a Gfv.VI.30.024/2022/3. és a Gfv.VI.30.151/2022/12. számú határozatok fent megjelölt pontjaiban a Kúria kifejtette: „Önmagában az, hogy a

kezelési költséget az alperes átalányjelleggel a devizában nyilvántartott kölcsönösszeg százalékos mértékében határozta meg, nem eredményezi annak tisztességtelenségét, mert amennyiben az a szerződéskötés idején elérhető hasonló kondíciójú kölcsönökhöz képest nem jelentett a felperesre nézve többletkötelezettséget, illetve egyéb hátrányt, úgy alappal feltételezhető, hogy azt a felperes egyedi megtárgyalást követően is elfogadta volna.”

[54] A szerződés IX.1. pontja azt rögzíti, hogy a kölcsönszerződés mellékletét képezi az I. rendű alperes hatályos Kondíciós listája és az adós kijelenti, hogy annak hatályos szövegéről és feltételeiről a kölcsönszerződés aláírását megelőzően tájékozódott és azokat elfogadja. A IX.2. pont szerint a szerződésben nem szabályozott kérdések tekintetében az I. rendű alperes Lakossági Üzletszabályzata és Általános Üzleti Feltételei és az ily módon nem szabályozott kérdések tekintetében a magyar jog rendelkezései megfelelően irányadók. Ezenfelül a szerződés e pontja tartalmazza még a felperesnek azt a kijelentését, hogy a fent megjelölt üzletszabályzatot és üzleti feltételeket átvette, áttanulmányozta és az azokban foglaltakat magára nézve kötelezőnek ismeri el.

[55] A fenti szerződési feltételek tisztességtelensége körében a Fővárosi Ítéltábla abból indult ki, hogy tisztességtelen a rPtk. 209. § (1) bekezdésében meghatározott fogalomnak megfelelő, azaz szerződésből eredő jogokat és kötelezettségeket megállapító olyan szerződési feltétel lehet, amely a jogok és kötelezettségek vonatkozásában a jóhiszeműség és tisztesség követelményével ellentétesen egyensúlytalan helyzetet teremt a fogyasztó hátrányára. A záró rendelkezések között elhelyezett fenti feltételek csupán azt deklarálják, hogy az I. rendű alperesnek mely további általános szerződési-, illetve üzleti feltételeit tekintik a szerződés részének. Ezekből a feltételekből önmagában a felekre jogok és kötelezettségek nem hárulnak, ahogy azt az elsőfokú bíróság is helyesen hívta fel, ezek a rPtk. 205/A. §-a, vagyis az üzletszabályzat szerződés részévé válásával kapcsolatosan bírnak jelentőséggel és ebben a körben értékelhető a felperes szabványzáradékba foglalt elismerő nyilatkozata és annak bizonyító ereje is. E szerződési feltétel tisztességtelensége tehát az elsőfokú bíróság álláspontjától eltérően nem a világos és érthető megfogalmazás miatt nem állapítható meg, hanem azért, mert nem minősül a rPtk. 209. § (1) bekezdése szerinti tényállásnak megfelelő olyan feltételnek, amelynek tisztessége egyáltalán vizsgálható és megállapítható lenne. A perbeli esetben nem volt szükség annak vizsgálatára, hogy a IX.2. pontban foglalt általános szerződési feltételek a szerződés részévé váltak-e, mert az árfolyamkockázati tájékoztatást nem ezek az okiratok, hanem a külön íven szövegezett Tájékoztató és a szerződés foglalta magába.

[56] A Fővárosi Ítéltábla az érdemi döntés meghozatalához a felperes által megjelölt kérdésekben az Irányelv EUB általi értelmezését nem tartotta szükségesnek a következők miatt. Az Irányelv 4. cikk (2) bekezdésében és 5. cikkében megfogalmazott átláthatóság követelményének teljesülése szempontjából az EUB az árfolyamkockázatról adott tájékoztatás időbeliségét a fentebb már idézett több határozatában (EUB C-92/11. számú RWE ítélet [44] pont, C-26/13. számú Kásler ítélet [70] pont, C-186/16. számú Andriuc és társai ítélet [48] pont, C-51/17. számú Ilyés ítélet [76] pont, C-609/19. számú BNP Paribas ítélet [41] pont) vizsgálta, arra nézve azonban nem fogalmazott és nem is fogalmazhatott meg követelményt, hogy a tájékoztatásnak mennyi idővel kell a szerződéskötést megelőznie, mert ez csak a nemzeti bíróság előtt folyamatban lévő egyedi ügyekben a konkrét tények és

körülmények mérlegelésével határozható meg. Az EUB az Irányelv 4. cikk (2) bekezdésével kapcsolatos bizonyítási teher kérdésében szintén értelmezte az Irányelvet, a C-776/19–C-782/19. számú egyesített ügyekben meghozott ítélet 4. kérdésre adott válaszában azzal ellentétesnek minősítette valamely szerződési feltétel világos és érthető jellegével kapcsolatos bizonyítási teher fogyasztóra hárítását és ugyancsak több határozatában egyebek között a C-449/13. számú ügyben kitért az általános szerződési feltételként megfogalmazott szabványzáradék bizonyító erejére. Mindezekre tekintettel a feltett kérdésekben ismételt előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése nem volt indokolt, de az a per elbírálása szempontjából nem is volt szükséges, mivel a kockázatfeltárás megtörténtének elismerésére vonatkozó nyilatkozatot az elsőfokú bíróság nem értékelte, a tartalma alapján tartotta a tájékoztatást világosnak és érthetőnek, amelynek hiányát az elsőfokú eljárásban nem a felperesnek kellett bizonyítani.

[57] Mindezekre figyelemmel a Fővárosi Ítéltábla a felperes előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére irányuló kérelmét a rPp. 155/A.§-a szerint elutasította, és az elsőfokú bíróság ítéletét indokainak kiegészítésével, valamint az állam által viselendő illetéket érintő pontosítással a rPp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

[58] Az eredménytelenül fellebbező felperes a rPp. 239. §-a alapján alkalmazott 78. § (1) bekezdése szerint nem igényelhetette másodfokú perköltsége megtérítését és köteles az I. rendű alperes ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltségének megfizetésére, amelyet a Fővárosi Ítéltábla a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (5) és (6) bekezdései alapján a másodfokú eljárásban kifejtett képviseleti tevékenység idő- és munkaszükségletét figyelembe véve állapított meg. A le nem rótt fellebbezési illeték összegét a felperes személyes költségmentességére tekintettel a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 14. §-a értelmében az állam viseli.

Budapest, 2023. október 3.

Dr. Kurucz Zsuzsánna s.k.

a tanács elnöke

Dr. Matosek Edina s.k.

Dr. Kolozs Balázs s.k.

előadó bíró

bíró